

ЕКОНОМІКА ЛІВАНУ. ХАРАКТЕР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ЛІВАНУ ТА УКРАЇНИ

Наукові праці МАУП, 2012, вип. 2(33), с. 171–174

На тлі фінансової кризи, що вразила багато провідних держав світу, економіка Лівану демонструє помітну стабільність завдяки чіткій роботі банківського сектору.

Кредитні обмеження в США, Європі та деяких країнах Перської затоки змусили багатьох ліванських експатріантів та громадян інших арабських країн перемістити велику частину своїх активів до місцевих ліванських банків. Бейрут наразі розглядається багатьма вкладниками як зона відносної фінансової стабільності.

Міжнародний валютний фонд позитивно оцінив діяльність Центрального банку Лівану (Banque du Liban), зокрема, за жорсткі заходи, які були вжиті з метою захисту ліванських банків від прямих наслідків міжнародної фінансової кризи.

За даними Світового банку, ріст валового внутрішнього продукту в Лівані у 2011 р. становив 6 %. На кінець 2011 р. він досяг 29 млрд дол. США. Рівень інфляції становить 8 %.

Курс ліванської ліри до американського долара підтримувався на рівні 1507,50 ліванських лір за 1 дол. США.

За 2011 р. активи Центрального банку в іноземній валюті зросли на 59 % і досягли 19,73 млрд дол. США, збільшившись за останні 6 місяців на 5 млрд дол. США. Запаси золота збільшилися на 5 % і досягли 8 млрд дол. США.

За даними Міністерства фінансів Лівану, на кінець 2011 р. державний борг країни зріс на 12 % — до 47 млрд дол. США або 162 % ВВП порівняно з 2010 р., коли він становив 42 млрд дол. США. Значне зростання дер-

жавного боргу відбулося через підвищення у першій половині 2011 р. цін на нафту, яку держава закуповувала для енергетичної компанії “Electricite du Liban”.

За минулий рік ціни на воду, електроенергію, газ практично не змінилися. На продукти харчування ціни виросли на 12 %, на транспорт, телекомунікації, освіту, товари широкого вжитку — на 6 %.

На обслуговування державного боргу в 2011 р. пішло 39 % загальних урядових витрат, які очікуються в сумі 10,320 млрд дол. США. Дефіцит бюджету на 2012 р. планується в сумі 2,93 млрд дол. США. Макроекономічні показники Ліванської Республіки (за даними Міністерства фінансів Лівану) наведені в таблиці.

Зазначимо, Ліван є країною-реципієнтом. Отримує значну фінансову допомогу від західних країн (в рамках Париж-III) та країн Перської затоки. За звітний рік вона становила близько 4 млрд дол. США:

- торгівля та сфера обслуговування — 71 %;
- промисловість — 14 %;
- будівництво — 9 %;
- сільське господарство — 6 %.

За інформацією Центрального банку Лівану в той час як США та країни Європи борються з міжнародною фінансовою кризою, ліванські банки зіткнулися з безпрецедентним зростанням грошових переказів із-за кордону.

Показники	Рік		
	2011	2010	2009
Вартість валового внутрішнього продукту (ВВП) (млрд дол. США)	31,0	29,0	25,0
ВВП на душу населення (дол. США)	11 500,0	11 100,0	10 600,0
Ріст ВВП (%)	3,0	8,0	4,0
Державний борг (млрд дол. США)	50,0	47,0	42,0
Рівень інфляції (%)	6,0	8,0	5,6
Рівень безробіття (%)	15,0	15,0	18,0
Середній курс ліванської ліри до долара США	1 507,5	1 507,5	1 507,5
Середній курс ліванської ліри до євро	2 100,0	2 120,0	2 200,0

Емігранти з Лівану, яких за неофіційними даними нараховується майже 15 млн осіб, продають деякі цінні папери в Європі та США і вкладають цю готівку в ліванські банки. Основна частина депозитів у ліванських банках була розміщена в третьому та четвертому кварталах 2008 р.

За оцінками Світового банку, грошові перекази до Лівану в 2011 р. досягли 6 млрд дол. США. Ріст становив 4 % порівняно з 2010 р., коли вони були 5,77 млрд дол. США.

У 2008 р. активи 66 ліванських банків досягли понад 100 млрд дол. США. Запаси іноземної валюти в Центральному банку становлять 20 млрд. дол. США. Об'єднані активи 4 найбільших банків Лівану — Bank Audi, BLOM Bank, Byblos Bank і Bank of Beirut становлять більш ніж 50 млрд дол. США або половину всіх активів ліванських банків.

За даними Асоціації ліванських банків, понад 45 % активів у ліванських банках є ліквідні і більша частина цієї ліквідності — в іноземній валюті, що слугує захистом для цих банків. Крім того, проценти для отримання кредиту (близько 10 %) найнижчі в регіоні. Середня поточна процентна ставка по доларових депозитах становить трохи менше 4,5 %, тоді як середня процентна ставка в місцевій валюті становить від 8 до 9 %.

Центральний банк Лівану забороняє комерційним банкам робити прямі інвестиції у нерухомість Лівану або інших країн. Але банкам дозволяється давати кредити на жорстких умовах інвесторам, які мають наміри реалізувати будівельні проекти.

Звісно, така політика дала змогу місцевим банкам уникнути ризикових інвестицій. На кінець 2011 р. активи найбільшого ліванського банку — Bank Audi становили 20,4 млрд дол. США (ріст 17,9 % порівняно з 2007 р.), коли вони були 17,3 млрд дол. США. Другий за величиною BLOM Bank збільшив свої активи протягом 2011 р. на 7,4 % до 17,9 млрд дол. США порівняно з 16,6 млрд дол. США у 2010 р. Активи третього за величиною банку — Byblos Bank становлять 11,2 млрд дол. США, збільшившись на 18,5 % порівняно з 2007 р., коли вони були 9,5 млрд дол. США.

За 2011 р. ліванські банки отримали в середньому на 10 % прибутків більше ніж у 2010 р. Так, BLOM Bank отримав за 2011 р. 251,6 млн дол. США чистого прибутку, що на 22,9 % більше ніж 2010 р., коли чистий прибуток становив 204,7 млн дол. США. Bank Audi мав 2011 р. 238,5 млн дол. США чистого прибутку, що на 19,1 % більше ніж 2010 р., коли він становив 200,3 млн. дол. США. Byblos Bank отримав за 2008 р. 122 млн дол. США чистого прибутку, що на 23 % більше ніж 2007 р., коли чистий прибуток становив 99,2 млн дол. США.

Подано аналіз перспективи торговельно-економічного співробітництва між Україною та Ліваном (2011 р.)

За ліванською статистикою товарообіг між нашими країнами за 2010 р. становить 339 млн дол. США. За даними Держкомстату України, товарообіг між двома країнами за 2010 р. становив 1 млрд 37 млн дол. США, з них 1 млрд 33 млн дол. США становить укра-

їнський експорт та 4 млн дол. США — український імпорт. Велика розбіжність у статистиці пояснюється тим, що ліванські компанії реекспортують українську продукцію до інших арабських країн (Ірак, Сирія, Йорданія, країни Перської затоки), не розмитнюючи її на території Лівану.

Варто зазначити, що Україна та Ліван володіють великим потенціалом для розвитку двосторонніх економічних відносин та їх активізації. Сучасний Ліван відомий світу як значний експортер сільськогосподарської продукції (цитрусові, маслини, виноград та ін.), текстильної, фармацевтичної та ювелірної продукції. Крім того, Ліванські підприємці зацікавлені у співпраці у таких напрямках, як імпорт деревини, металу, сільськогосподарської продукції, а також в інших сферах.

На сьогодні економіка Лівану володіє великими інвестиційними можливостями, які доцільно використати для реалізації спільних проєктів.

Ліван належить до нечисленної групи держав світу, в яких у сфері обслуговування і торгівлі створюється більше половини річного національного доходу. Бейрут історично розвивався як міжнародний фінансовий центр, куди стікалися кошти, виручені від експорту нафти з усього Середнього Сходу. Тривалі торговельні і культурні зв'язки як з європейськими, так і з арабськими державами дали можливість Лівану перетворити торгівлю в один з найважливіших секторів економіки.

Протягом 2011 р. Ліван імпортував, за даними ліванської митниці, 1 млн 214 тис. т різної металопродукції, у тому числі 247 тис. т з України, що становить 20 % від загального обсягу.

Водночас, за даними української митниці, ліванські компанії вивезли з України 1 млн 305 тис. т різної металопродукції, тобто лише 18 % металопродукції було ввезено на ліванський ринок, а решта становить реекспорт до інших арабських країн.

Збільшення експорту продукції металургійного комплексу на ліванський ринок, зокрема розширення його асортименту, вима-

гає насамперед підвищення якості продукції та дотримання вимог відповідних міжнародних стандартів виробництва.

Водночас ліванський споживач готовий на сьогодні розширити закупки з України таких видів продукції металургійного комплексу:

- труби різного діаметру, у тому числі нікельовані;
- довгопрофільна продукція, така як кути та всі види брусів і балок;
- гальванізовані листи й котушки, гарячекатані та холоднокатані листи й котушки, гофровані листи;
- металева арматура для будівельних та ремонтних робіт;
- готові металоконструкції.

Протягом 2011 р. Ліван імпортував 1 млн 44 тис. т різних зернових культур, у тому числі з України 274 тис. т, що становить 26 % від загального обсягу.

Для порівняння — у 2010 р. Ліван імпортував 850 тис. т різних зернових культур, у тому числі з України майже 80 тис. т, що становило лише 9 % від загального обсягу. В 2011 р. Україна збільшила експорт зернових до Лівану в 3,4 рази. Водночас, як свідчать переговори з представниками ліванських бізнесових кіл, існують можливості для розширення експорту до Лівану вирощених в Україні зернових та олійних культур, зокрема, пшениці продовольчої і фуражної, ячменю та кукурудзи.

Бізнесові кола Лівану в цілому висловлюють готовність до проведення переговорів з представниками дочірнього підприємства “Хліб-експорт” Державної акціонерної компанії “Хліб України” з метою налагодження ділового співробітництва.

Достатня сировинна база обох країн є гарною передумовою для налагодження спільних виробничих потужностей у галузі хлібопекарського, макаронного, м'ясо-рибного, фруктово-консервного, пиво-безалкогольного та тютюнового виробництва.

Перспективними сферами українсько-ліванського торговельно-економічного співробітництва залишаються: сільське господарство, енергетика, промисловість, будівництво, іригація та водне господарство, транспорт.

Зазначимо, що саме сприятиме розширенню торговельно-економічного співробітництва між державами у 2012 р.:

- започаткування роботи Міжурядової комісії з торговельно-економічного співробітництва;
- наповнення конкретним змістом діяльності ділової ради “Україна-Ліван”;
- започаткування міжрегіональної співпраці (між окремими областями та містами, ТПП, підприємствами та ін.);
- активізація в Україні інформаційної кампанії стосовно можливостей ліванського ринку збуту для української продукції;
- участь України в майбутньому тендері на поставку пасажирських автобусів українського виробництва для громадського транспорту Бейрута;
- збільшення поставок до Лівану будівельних матеріалів та металопродукції українських підприємств, необхідних для відбудови інфраструктури та житла, зруйнованого в ході ізраїльсько-ліванського конфлікту влітку 2006 р.;
- участь у технічному переоснащенні збройних сил Лівану, започаткування та розвиток двостороннього співро-

бітництва у військово-технічній галузі.

Отже, незважаючи на громадянську війну, велика частина ліванської економіки зуміла вижити у важких умовах і нині продовжує активно розвиватися. На сьогодні Ліван користується популярністю як у західних, так і арабських країнах, і має подальші перспективи для зовнішньоекономічного розвитку з багатьма країнами світу.

Література

1. Україна і сучасний Схід: стан і перспективи співробітництва // Наук. вісн. Дипломатич. акад. України. – Вип. 8. – К.: Вид-во “Зірка”, 2006. – С. 244–320.
2. Серов Д. Новые перспективы и задачи Украины на Арабском Востоке // Востоковедный сборник. – Вып. 6. – М.: 2004. – С. 94–101.
3. Киреев А. П. Международная экономика: Учеб. пособие для вузов: В 2-х ч. — М.: Изд-во “Эксмо”, 2000. — 300 с.
4. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения / Под ред. Л. Н. Красавиной. — М.: Финансы и статистика, 2000. — 335 с.
5. Овчинников Г. П. Международная экономика: Учеб. пособие. — 2-е изд., исправ. и доп. — СПб.: Изд-во В. А. Михайлова, 1999. — 219 с.
6. Економічні відносини України та Лівану. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.utro.ua/ru/ekonomika/>

Ліван належить до нечисленної групи держав світу, в яких у сфері обслуговування і торгівлі створюється більше половини річного національного доходу. Бейрут історично розвивався як міжнародний фінансовий центр, куди стікалися кошти, виручені від експорту нафти з усього Середнього Сходу. Україна та Ліван володіють великим потенціалом для розвитку двосторонніх економічних відносин та їх активізації.

Ліван относится к немногочисленной группе государств мира, в которых в сфере обслуживания и торговли создается более половины годового национального дохода. Бейрут исторически развивался как международный финансовый центр, куда стекались средства, вырученные от экспорта нефти со всего Среднего Востока. Украина и Ливан обладают большим потенциалом для развития двусторонних экономических отношений и их активизации.

Lebanon belongs to a small group of countries in the world in which trade in services and created more than half the annual national income. Beirut historically developed as an international financial center, where flocked proceeds from exports of oil from around the Middle East. Ukraine and Lebanon have great potential for bilateral economic relations and their activation.

Надійшла 17 січня 2012 р.